

КАМАРА НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОЦЕНИТЕЛИ В БЪЛГАРИЯ

София 1000, Район Сердика. ул. "Г. С. Раковски" № 122, вх. Б, ет. 1
+359 (2) 483 38 63, +359 (884) 11 39 00, office@ciab-bg.com, www.ciab-bg.com

Губернатор от УС на КНОБ
срещане от 07.02.2019г.

Председател
на УС
на КНОБ

Светла Гермезчиева

КОНСПЕКТ

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА
ОЦЕНИТЕЛСКА ПРАВОСПОСОБНОСТ**

**„ПРАВА НА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА И
ИНДУСТРИАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ И ДРУГИ
ФАКТИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ”**

София
януари 2019 г.

МОДУЛ I. ПРАВНА РАМКА НА ОЦЕНЯВАНЕТО

1.1. Общи правни знания, свързани с процеса на оценяване

- 1.1.1. Закон за независимите оценители (ЗНО) - в т.ч. статут на независимия оценител; дружество на независимия оценител; оценителска правоспособност, придобиване и изгубване на оценителска правоспособност;
- 1.1.2. Нормативни актове, свързани с изготвянето на оценки на обекти за приватизация: Закон за приватизация и следприватизационен контрол, Наредба за анализите на правното състояние и приватизационните оценки, Наредба Н-9/ 14.08.2006 г. за Реда и начина за прилагане на Методите за определяне на пазарни цени, Търговски закон.
- 1.1.3. Европейско законодателство, свързано с услугите - Директива 2006/123/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година относно услугите на вътрешния пазар. Регламент № 575 от 2013 г. на Европейския парламент и на Съвета от 26.06.2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитни институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент № 648 /2012 г. Регламент за капиталовите изисквания и Директива за капиталовите изисквания.
- 1.1.4. Права и задължения на независимия оценител. Отговорност на независимия оценител. Същност, съдържание и оспорване на оценката; Камара на независимите оценители в България;
- 1.1.5. Възлагане на оценка – договор, оферта и др.;

1.2. Кодекс за професионална етика на независимия оценител. Етични норми при прилагане на Българските стандарти за оценяване (БСО). Основни права и задължения на независимия оценител;

1.3. Специфични правни знания при оценяването на обекти на интелектуалната и индустриалната собственост и други фактически отношения

- 1.3.1. Парижка конвенция за закрила на индустриалната собственост (ПК)
- 1.3.2. Споразумението относно свързаните с търговията аспекти на правата на интелектуалната собственост (ТРИПС)
- 1.3.3. Договор за патентно коопериране (РСТ); Европейска патентна конвенция (ЕРС); Закон за патентите (ЗП)
- 1.3.4. Мадридска спогодба/Протокол за международна регистрация на Марките (международна марка); Регламент (ЕО) № 207/2009 на Съвета от 26 февруари 2009 година относно марката на Общността (марка на Общността); Закон за марките и географските означения (ЗМГО)
- 1.3.5. Хагска спогодба за международно заявяване на промишлени образци; Регламент №6/2002 на Съвета (ЕО) от 12 декември 2001 година относно дизайните на Общността; Закон за промишления дизайн (ЗПрД)
- 1.3.6. Закон за авторското право и сродните му права (ЗАПСП)
- 1.3.7. Закон за конкуренцията (ЗК)
- 1.3.8. Закон за топологията на интегралните схеми (ЗТИС)
- 1.3.9. Закон за закрила на новите сортове растения и породи животни (ЗЗНСРПЖ)
- 1.3.10. Търговски закон (ТЗ)
- 1.3.11. Закон за счетоводството (ЗСч)
- 1.3.12. Счетоводни стандарти за нематериални активи (НМА) - НСС 38, МСС 38; Критерии за признаване на НМА. Приложим стандарт.

МОДУЛ II. БЪЛГАРСКИ СТАНДАРТИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

- 2.1.Изисквания при възлагането на изготвянето на оценка – общи и специфични изисквания.
- 2.2.Минимални изисквания за съдържанието на оценителския доклад
- 2.3.Допускания при изготвяне на оценката – общи и специфични допускания
- 2.4.Определения за видовете стойности - Дефиниция на определеното стойност
- 2.5.Подходи и методи, прилагани в процеса на оценяването, тяхното дефиниране и заключение за стойността. Становище за стойността. Приходен подход, Сравнителен подход. Методи използвани при оценяване на ПИИС - Приходни методи, Сравнителен метод.

МОДУЛ III. СПЕЦИФИЧНИ ЗНАНИЯ ЗА ОБЕКТА НА ОЦЕНЯВАНЕ

3.1. Интелектуална и индустриална собственост

Същност, обхват и структура на НМА. Основни параметри, определящи актива като нематериален. Общи черти и различия между дълготрайните материални и дълготрайните нематериални активи. Място на НМА в счетоводните документи на фирма. Видове НМА и характеристики.

3.1.1. Регистрирани права

3.1.1.1.**Изобретения и полезни модели** - Същност. Обекти на изобретенията и полезните модели. Критерии за патентноспособност (новост, изобретателска стъпка и промишлена приложимост). Икономически и правен смисъл на критериите. Анализ на правното състояние (процедура по получаване на патент; валидност; обхват, срок и териториално действие на патента; икономически режим на поддържане действието на патента). Патентен монопол; нарушения на патентния монопол; патент и завладяване на пазари; блокиране на конкурентни производства. Регистрационен документ.

3.1.1.2.**Търговски марки** - Закрила на търговските марки. Критерии за регистрируемост. Същност. Видове марки. Икономически функции на търговските марки. Фирмено наименование и фирмена търговска марка - общи черти и различия. Закрила на фирменото наименование. Лоялност към марката. Маркови стратегии и фактори на избора. Имидж на марката - определение, фактори за формиране на имиджа, параметри на марковия имидж. Регистрационен документ.

3.1.1.3.**Промислен дизайн** - Същност. Видове и основни характеристики. Основания за закрита на промишления дизайн. Критерии за регистрируемост и валидност. Регистрационен документ. Фирмен дизайн, фирмен стил и фирмена култура - същност и основни характеристики, взаимовръзки; дизайн на продукта и потребителско поведение; дизайн стратегия на фирмата.

3.1.1.4.**Други регистрирани права** - Наименование за произход на стоките, географски указания за произход, сортове растения, породи животни, интегрални схеми, концесии - същност, критерии за регистриране, валидност. Регистрационен или друг правно защитим документ.

3.1.2. Нерегистрирани права

3.1.2.1.**Ноу-хау** - Същност, основни параметри, съдържание, структура и обхват. Икономическа стойност на ноу-хау. Закрила на ноу-хау чрез фактически монопол. Закрила на ноу-хау чрез преследване на неговото неправомерно узнаване, разкриване и използване.

3.1.2.2.**Продукти на научноизследователската и развойна дейност** - Същност. Видове.

- Специфика на закрилата им. Собственост върху продуктите. Икономическа ценност.
- 3.1.2.3. **Авторски и сродни права** - Авторски и сродни права - видове , критерии за признаване, икономическа стойност. Софтуер - същност, обхват, видове, правна закрила на програмните продукти.
- 3.1.2.4. **Търговски фонд** - Определение. Структура и съдържание. Търговски фонд и фактически отношения. Икономическа стойност.
- 3.1.2.5. **Репутация** - Определение. Същност. Фактори за формиране на положителна репутация. Икономическа ценност на репутацията. Закрила на репутацията на регистрираните марки. Закрила на репутацията чрез преследване на нелоялната конкуренция.
- 3.1.2.6. **Други нерегистрирани права** - Бази данни - видове, характеристики, принципи на проектиране, правна защитеност. Традиционни знания.
- 3.1.3. **Други фактически отношения**
Договори, концесионни договори, лицензии, сертификати, учредени права и др.

МОДУЛ IV – СТОЙНОСТ НА ПАРИТЕ ВЪВ ВРЕМЕТО

- 4.1. **Концепция за стойността на парите във времето - бъдеща и настояща стойност**
- 4.1.1. Проста лихва и сложна лихва. Олихвяване при по-малки периоди от година. Непрекъснато олихвяване
- 4.1.2. Дисконтиране на еднократен паричен поток: за един и няколко периода; при по-малки периоди от година; непрекъснато дисконтиране.
- 4.1.3. Коефициент на капитализация - Същност, определяне; корекции
- 4.1.4. Зависимости при олихвяване и дисконтиране
- 4.1.5. Стойност във времето на многократни парични потоци: перпетюитет с нарастване и без нарастване; обикновен и предварителен анюитет; парични потоци с различна стойност; дисконтиране на парични потоци, създавани в междинни периоди от годината.
- 4.2. **Анализ на риска – Бизнес риск, вътрешен риск, специфичен риск**
- 4.2.1. Риск и доходност.
- 4.2.2. Определяне на нормата на дисконтиране.
- 4.2.3. Изисквана норма на възвръщаемост (RRR.) и цена на финансиране.
- 4.2.4. Цена на собствен капитал.
- 4.2.4.1. Метод на натрупването / метод на надграждането
- 4.2.4.2. Модел за оценка на капиталовите активи (CAPM).
- 4.2.4.3. Среднопретеглена цена на капитала (WACC).
- 4.2.5. Метод "доходност плюс растеж".

МОДУЛ V – МЕТОДИ И МЕТОДОЛОГИЯ НА ОЦЕНЯВАНЕТО

5.1.Разходен подход

- 5.1.1. **Метод на разходите за възпроизвеждане на идентичен актив** - Същност; примери за приложение
- 5.1.2. **Метод на разходите за разработване, замяна или изграждане на подобен актив** - Същност; примери за приложение
- 5.1.3. **Разходи за възстановяване на актив** - Разходи за създаването на идентичен или сходен обект със същите или подобни производствени или функционални характеристики; документиране на направените разходи; корекции

5.2.Пазарен подход

- 5.2.1. **Метод на сравнителните аналози** - Общи и специфични данни за обекта на

оценяване и обектите аналози - източници, анализ и обработка.

5.3.Приходен подход

- 5.3.1. DCF модели; прогнозиране паричните потоци
- 5.3.2. Остатъчен полезен живот - Повлияващи фактори - правни, технологични или функционални, икономически. Анализ на конкурентните условия.
- 5.3.3. Метод на спестените роялти (Relief-from-royalty Method) - Същност на метода, ставка на хипотетичните роялти - определяне чрез анализ на компонентите, влияещи на печалбата и по съпоставими сделки
- 5.3.4. Метод на премиите печалби (Premium Profits Method) - Същност на метода
- 5.3.5. Метод на допълнителните приходи (Excess Earnings Method) - Същност на метода

5.4.Специфични методи и случаи на оценяването.

- 5.4.1. Метод на 25%-то (50%-то) правило - Същност на метода. Приложимост.
- 5.4.2. Опционен метод - Същност на метода. Приложимост.
- 5.4.3. Електронни сайтове и домейн имена.

МОДУЛ VI – ИЗХОДНИ (ВХОДЯЩИ) ПАРАМЕТРИ ПРИ ОЦЕНЯВАНЕТО

- 6.1.**Финансови и счетоводни данни и прогнози** - Релевантни исторически счетоводни документи; бизнес план и прогнози; анализ на представените документи
- 6.2.**Сравнителни сделки** - Източници на информация; анализ за сходимост на условията
- 6.3.**Лицензионни възнаграждения или суми** - Източници на информация. Избор на ставката съобразно характеристиките на оценявания обект
- 6.4.**Премийни печалби** - Информация за сравняваните прогнозни потоци - собствени и външни; отчитане на инвестициите; корекции
- 6.5.**Влияния на други активи** - Анализ на условията на действие на оценявания актив - самостоятелно или в синергия, в т.ч. гудуил, работен капитал, производствен персонал; определяне на свързани разходи и влияние

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

- 1. Закон за приватизация и след приватизационен контрол, актуални към датата на изпита.
- 2. Закон за независимите оценители, актуални към датата на изпита.
- 3. Парижка конвенция за закрила на индустриалната собственост
- 4. Споразумението относно свързаните с търговията аспекти на правата на интелектуалната собственост (ТРИПС)
- 5. Договор за патентно коопериране (РСТ)
- 6. Европейска патентна конвенция (ЕРС)
- 7. Мадридска спогодба/Протокол за международна регистрация на марките
- 8. Регламент (ЕО) № 207/2009 на Съвета от 26 февруари 2009 година относно марката на Общността
- 9. Хагска спогодба за международно заявяване на промишлени образци
- 10. Регламент №6/2002 на Съвета (ЕО) от 12 декември 2001 година относно дизайните на Общността;
- 11. Закон за патентите (ЗП)
- 12. Закон за марките и географските означения (ЗМГО)
- 13. Закон за промишления дизайн (ЗПрД)
- 14. Закон за авторското право и сродните му права (ЗАПСП)
- 15. Закон за конкуренцията (ЗК)
- 16. Закон за топологията на интегралните схеми (ЗТИС)

17. Закон за закрила на новите сортове растения и породи животни (ЗЗНСРПЖ)
18. Търговски закон (ТЗ)
19. Закон за счетоводството (ЗСч)
20. Национални счетоводни стандарти - НСС 38, МСС 38
21. Наредба за анализите на правното състояние и приватизационните оценки - (актуални към датата на изпита)
22. Наредба № 5 от 26.02.1999 г. за реда и начина за прилагане на методите за определяне на пазарните цени (актуални към датата на изпита)
23. Наредба № Н-9 от 14.08.2006 г. за реда и начина за прилагане на методите за определяне на пазарните цени (актуални към датата на изпита)
24. Устав на Камарата на независимите оценители в България (КНОБ).
[Електронен документ] - <http://private.ciab-bg.com/uploads/common/qr8ajxdrvp51260b.pdf>
25. Кодекс за професионална етика [Електронен документ] - <http://private.ciab-bg.com/uploads/common/wzrbkjmmps6y970a.pdf>
26. Стандарти за бизнесоценяване СБО - Приложение към чл. 10, ал. 3 от Наредба за анализите на правното състояние и приватизационните оценки
27. Международни стандарти за оценяване IVS - превод на български език
28. Борисов, Б., Лицензионна търговия с обекти на интелектуалната собственост, У И „Стопанство“, София 2003
29. Борисов, Б., Интелектуалната собственост на индустриалната фирма, УНСС, 2006
30. Борисов, Бл., Методика за патентни проучвания, УНСС,
31. Маркова, М., Борисов, Б., Нови обекти на интелектуалната собственост, УНСС
32. Борисов, Б., Реализация на интелектуалната собственост, Бизнес център ИНФОРМА-ИНТЕЛЕКТ
33. Касърова В., Р. Димитрова. Икономическа добавена стойност - понятие и ключови характеристики. Сб. Финансови иновации: изследвания и практики. НБУ, 2008
34. Касърова В. Бизнес оценяване. Лекционни бележки. НБУ, 2008, [Електронен документ] - http://eprints.nbu.bg/515/1/Oценка_obshto.pdf
35. Касърова В., С. Праматарска, Р. Лазарова. Сравнителният подход в оценката на бизнеса в условията на формиращ се пазар. Сб. Финансови решения: изследвания и практики, НБУ, 2009
36. Петров, С., Управление на риска, Авангард Прима, София, 2010
37. Фетваджиев Ж., Оценка на нематериални активи, Симолини, 1999
38. Арабян К.К., Методика оценки интелектуалних активов, 2010, ЮНИТИ
39. Конов, Ю.П., Гончаренко. Л.П., Цена интеллектуальной собственности, 2010, Альфа-Пресс
40. Damodaran, A. Investment valuation: tools and techniques for determining the value of any asset, John Wiley & Sons, Inc, New York, 2002
41. Damodaran, A. Valuing Companies with intangible assets, September 2009, [Електронен документ] - <http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/pdfiles/papers/intangibles.pdf?pagewanted=all>
42. Parr R.L., Royalty Rates for Licensing Intellectual Property, John Wiley & Sons, 2007
43. Parr R.L., Royalty Rates for Technology
44. Parr R.L., Royalty Rates for Trademarks & Copyrights
45. Parr R.L., Royalty Rates for Pharmaceuticals & Biotechnology
46. Parr R.L., Patrick H. Sullivan, Technology Licensing: Corporate Strategies for Maximizing Value, John Wiley & Sons, 1996
47. Pratt S.P., Reilly R., Valuing Small Businesses and Professional Practices, McGraw Hill Professional, 1998
48. Smith, G., Trademark Valuation, John Wiley & Sons, 1997
49. Smith, G., Russell L. Parr, Valuation of Intellectual Property and Intangible Assets, John Wiley & Sons, 2000
50. Smith G., R.L. Parr, Intellectual Property: Valuation, Exploitation, and Infringement Damages,

John Wiley & Sons, 2005

51. Smith G., R.L. Parr, Intellectual Property: Licensing and Joint Venture Profit Strategies, John Wiley & Sons, 2004
52. Sullivan P.H., Profiting from Intellectual Capital: Extracting Value from Innovation, John Wiley & Sons, 1996

Електронни източници:

www.ciab-bg.com

[www.ivsc.org /](http://www.ivsc.org/)

www.appraisers.org

www.appraiser.ru

www.cfm.ru

www.damodaran.com

www.wipo.int

www.bpo.bg

www.unwe.bg/library/bg/pages/2987/ycnyrH.html

<http://oami.europa.eu/ows/rw/pages/index.en.do>